PORTE PAGADO

ŘENOBASION

★ RENOVIGO [esperantista]

bimestral řebolusionario (eskribir komo se abla)

sentro neográfiko número 11 de ortógrafos řebolusionarios

Ofisinas: Kaye de los Ortelanos, 52 Teléfono X 26-88

Año 2 | Méjiko, D. F., 23 juebes Oktamés (plubial) de 13477, era sientífika (13 de agosto de 1936) | Núm. 2

LAS UELGAS

Julia Marta.

El paro kolektibo en las labores, komo manifestasión de protesta en el lapso de tiempo, de akuerdo kon la intransijensia burgesa, es la únika aksión desisiba kon ke kuentan los asalariados para la defensa de sus derehos.

Arma teřible en berdad es la uelga, kuando los explotados la usan kon intelijensia i kon řasón. Los patrones de toda la Tieřa la temen, porke puede ser el inisio de la Řebolusión Sosial, si yegara a jeneralisarse en un momento dado. De aí ke se neutralisen sus efektos, imponiéndole abisos prebios o empasamientos ke bienen a dar al traste kon el mensionado akto protestatibo; sometiéndolo en algunos kasos al kastrador Arbitraje Obligatorio.

Para muhos obreros es la uelga una espada de dos filos ke puede erir al enemigo komo a kienes la esgrimen. A trabés del Mundo, en los 80 años kon ke kuenta el mobimiento sosial obrero, kuatro klases de uelgas se konosen: Defensiba, Ofensiba, de Dignidad i de Solidaridad. A ella řekuřen lo mismo produktores no organisados, ke los afiliados a una agrupasión.

Sin embargo, en sentros donde los trabajadores del múskulo i del serebro bejetan sin ningún bínkulo entre sí, polbo son de los burgeses, i kuando el yugo de éstos se ase sentir kon toda su fuersa sobre akeyos, los impulsan a un mobimiento uelgístiko preludio, entonses de la organisasión.

Kořelatibo a la uelgason: el Boikot i el Label, así komo el Sabotaje, kuando la soberbia kapitalista no sede a la primera estratajema. El empleo de estos métodos de luha es lo ke se konose por Aksión Direkta; ke entraña el ařeglo esklusibo entre explotado i explotadores; es desir, sin intermediarios de ninguna espesie.

Los laborantes organisados desařoyan la protesta kon más métodos i más konsiensia řebolusionaria. El alkanse ekonómiko o moral de la misma no se limita, por tanto, a las solas kuestiones en litijio, sino ke se kombierte en un episodio de la geřa entre los dos faktores antagónikos: Kapital i Trabajo.

Pasó a la istoria la époka en ke el pueblo tomaba la uelga komo motibo de desorden. Oí, por el kontrario, se le konsidera komo un ejersisio en el aumento de espíritu řebelde i se manifiesta mas i mas komo fenómeno de expropiasión parsial a la propiedad pribada. Los deseredados řekonosen al fin ke sus řesultados no pueden ser más faborables para eyos. Su konsepto intelektual es ke aumenta la kombatibidad, i en el teřeno material, ke kapasita a los parias para el asalto a la destruksión del pribilejio.

Así komo los paros de los propietarios se distingen kon el nombre de *lock-out*, los de karákter polítiko o relijioso, komo los insinuados por los yamados sindikatos ke kontrolan los aspirantes, o burókratas en ejersisio, i los politikeros i řeaksionarios, todo serán menos mobimientos de uelga.

La uelga, para los obreros, es algo sagrado; es parte integrante de la Luha de Klases. Su mismo istorial merese řespeto. No en balde se á deřamado la sangre para afirmar su karta de naturalesa, desde su inisiasión en los dibersos paises: en España en 1873, en Estados Unidos en 1886, en Fransia en 1892, en Rusia en 1895, en Inglateřa en 1896, en Alemania en 1897, en Italia en 1898, en Argentina en 1900 i en Méjiko en 1906 i 1907. Los susesos de Kananea i Rio Blanko están aún freskos en nuestra memoria.

Akabamos de pasar una uelga a medias, motibada por la abarisia de las Kompañías de Lus i Fuersa. Apesar de ke el proletariado fué el más perjudikado, bimos a éste soportar estoikamente la falta de serbisio, kon la esperansa de ke las inikuas empresas tubieran ke seder ante la aktitud řesuelta de los elektrisistas.

En konklusión las uelgas bien orientadas, kon una finalidad noble i ekitatiba, serán en todos los tiempos, la eterna pesadiya de los kapitalistas metalisados.

neografilojía

Bernardo Sayabedra

Toda r̄egla bien meditada i justa es la mejor norma para aser bien kualkiera kosa; pero las leyes ke r̄ijen nuestra lengua son arbitrarias i en extremo konfusas, i si kon este konsepto se estima ke aí falta de konsiderasión para elebadas intelektualidades, pido una eskusa i buena boluntad a todos los ke deseen interesarse en este atrebido proyekto, eho sólo para bien de la umanidad.

En los tiempos aktuales en ke predomina kon abides el espíritu de r̄eforma en todo i para todo, kon el fin de alkansar la mayor ekonomía, komodidad i bentaja, no se á pensado seriamente en los altos sírkulos intelektuales en la simplifikasión de los idiomas en jeneral, o más bien en partikular, tratándose de un solo país, ya sea para fasilitar el interkambio de ideas o para ke el aprendisaje i práktika del idioma sean una kosa sensiya i brebe, kondisión ke no existe en ninguna de las lenguas ke se ablan en todos los pueblos de la Tier̄a, porke sus oríjenes surjieron de los ombres primitibos kuyas primeras palabras i modos de ablar para entende se, de suyo imperfektos, binieron koleksionándose kon más o menos kuidado asta formarse los diksionarios i la gramátika aktual, ke konsagraron todas las imperfeksiones ke fueron inisiadas desde las tribus primitibas asta los sentros kulturales de nuestros días.

R̄espekto del Español puede desirse ke su estruktura i konstruksión son en extremo difísiles i esto lo komprueba el eho de ke los niños siempre buskan la manera natural i lójika de ablarlo i eskribirlo, i los adultos, aun después de aber r̄esibido un título profesional, enkuentran serias defikultades para pronunsiarlo i eskribirlo. Sirba de komprobasión el eho de ke a pesar de ke los diksionarios traen las palabras *opimo* i *pogliloto*, la primera grabe i la segunda también grabe i maskulina, se kiebra la r̄egla frekuentemente i se dise *ópimo* i *políglota*, i ninguna r̄asón ai de peso para pronunsiar kon *j* la segunda sílaba de la palabra *México*, eskrita kon *x*, aunque se imboke una disposisión de karákter polítiko.

Antes de entrar en materia, r̄elataré brebemente kuál fué la kausa del oríjen de este proyekto. Por el año 1900, siendo yo takígrafo del sistema de Martí, ke entonses prebalesía en este país, pensé en buskar un sistema más sensiyo e inisié la fundasión del Sentro Takígrafo, kuya finalidad era estudiar los sistemas asta entonses konosidos en el extranjero i akí para formar uno nasional ke se pudiera adaptar sientífikamente a la lengua española i no en sentido imberso komo oí se akostumbra todabía. Entonses no sólo pensamos los inisiadores en la r̄eforma del arte, sino en la difísil estruktura de nuestro lenguaje, ke era también lo que muho nos preokupaba, porke beíamos las difikultades ke tenían los grandes takígrafos parlamentarios i de jurados para transkribir los diskursos; pero desgrasiadamente nuestro proyekto no se logró, porke los profesores del sistema r̄einante i algunos de sus disípulos no bieron kon agrado la r̄eforma de la Takigrafía, siendo ésta la kausa de ke los fundadores del Sentro nos ubiéramos r̄etirado de él, terminando la sosiedad poko después i abiendo sido el Señor Enr̄ike L. Maumejean el úniko ke en akeya époka adaptó al Español el sistema de Pitman, ke yegó a nuestras manos en la obra de G. Parody, de la R̄epúblika Argentina.

Después aparesió la Takigrafía Nasional de nuestro konsosio, el Señor Bisente R̄omero, la kual es un sistema exklusibamente suyo original, i en seguida, la Takigrafía Lójika del suskrito, sistemas personales ke no tubieron la kondisión de ser pulsados i diskutidos por nuestro Sentro, komo yo lo deseaba para ke kada uno de sus miembros kolaborara kon sus ideas a la kreasión de un berdadero sistema nasional sensiyo, klaro, fásil de tradusirse i mejor adaptable al Español.

Más tarde, en 1913, publiké la segunda edisión de mi Takigrafía Lójika, ya más simplifikada i sobre una base berdaderamente silábika i simbólika nueva, komo lo r̄ekiere nuestra lengua; pero al fin i al kabo komo obra de un solo indibiduo, tiene a pesar de aberse adelantado a todo lo konosido, las naturales imperfeksiones del propio indibiduo, ke ubieran sido eliminadas kon el konkurso de los demás.

Mi proyekto de la r̄eforma de la lengua, por konsigiente, kedó sin efekto, i en julio de 1934 se me okur̄ió publikar este estudio en "El *Universal Gráfico*", pero komo es múi extenso, mi amigo el Señor Gregorio *López* i Fuentes, publisista i literato, me sujirió ke lo extraktara, i así fué komo aparesió bajo el seudónimo de Abad *Serrano Darvey* (1).

Debo konfesar sinseramente ke yo no sabía ke en Jalisko, en Koauila, en Monter̄éi, en Puebla, en España, en Sudamérika i akí en la kapital ya abía personas ke estaban trabajando en la simplifikasión de la ortografía, i por eyo las felisito i me felisito, porke la konberjensia de aspirasiones en este partikular demuestra ke existe una gran nesesidad ke aí de ber komo se puede r̄emediar.

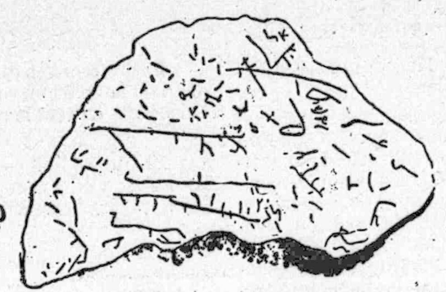
Yo jamás e buskado notoriedad por mis trabajos, ni la busko, porke nada balen, dado su orígen; pero si e tenido siempre la mira de aser el bien a mis hermanos, sin distinsión de kriterios, lo mismo ke a toda la umanidad dentro de un plano estriktamente sientífiko i práktiko, alejado de toda idea polítika i egoísta, ke no sirbe más ke para probokar diskordias i distansiamientos i más ke todo, para neutralisar todo buen éxito ke pudieran alkanzar en estas benéfikas ideas de la simplifikasión de nuestra hermosa lengua.

(Kontinuará.)

(1) El proyekto en kuestión lo r̄epublicamos en estas kolumnas el 23 de agosto de ese año, i "Ortográfico" de Guadalajara, Jal., kon un komentario no múi faborable, el 15 de septiembre.

¿ Eskandinabos en Méjiko ?

¿ Skandinavoj en Meksiko ?

LA GLIPTIKA PEROTE ŜTONEGO.

jesús amaya

Probado está ke abentureros nórdikos tokaron Amérika muho antes ke Kristóbal Kolón. Si no ubiera otros testimonios, ayí está la piedra de glifos r̄únikos deskubierta en 1898 por Olof Ohman en Kénsington (Minesota, Estados Unidos), r̄eferente a una desgrasiada expedisión ke en 1362 efektuaron treinta suekos i noruegos.

Petroglifos del Biejo Mundo se enkuentran desde Kanadá al Brasil. Méjiko los tiene en muhos sitios, komo Berakrús —kosta oriental—, Hiapas —extremo sur—, Durango —sentro—, i Ger̄ero i Baja Kalifornia — kosta del Pasífiko.

Pokos meses ase ke en las serkanías de Perote, Berakrús, fue deskubierto un peñasko megalítiko de 3.40 metros por 6, yeno de glifos; el lisensiado R̄amon Mena, del Museo Nasional de Arkeolojía, estudió los signos i opina aber entre eyos kaldeos, ebreos sinaítikos, fenisios, ejipsios demótikos, arameos, i por lo menos seis r̄únikos. Esta meskolansa, múi komún en los petroglifos de Amerika, la esplika el mismo arkeólogo kon la presensia, en las tribus trasumantes, de indibiduos de barias prosedensias étnikas aunke de una misma familia gráfika salbo los eskandinabos.

El Anáuak o sea Méjiko antiguo, fue r̄ekor̄ido por inkontables imbasores ke dejaron marabiyosas r̄uinas i pirámides en Yukatán, Mitla, Monte Albán, Teotiuakán, ets.; i las siete tribus ke peregrinaron por toda la kosta noroeste asta benir a fundar la metrópoli, trajeron, además de la nasionalidad, una lengua ermana de la eléñika (náuatl = sonora). En nuestra mitolojía ai una figura sin igual: la del saserdote Ketsalkoatl (serpiente presiosa), kisás un islandés de nombre Olaf, sabio, birtuoso, enemigo de los sakrifisios umanos, ke enseñó siensias i artes a natibos e inmigrantes, i ke al kabo de algunos años desidió irse a su tier̄a, prometiendo bolber; desolados sus adoradores, lo deifikaron en el planeta Benus; la konkista española fue fásil tarea porke el emperador Moktesuma kreyó ser Ketsalkoatl ke r̄egresaba.

En barios países amerikanos se an enkontrado tribus blankas: en el istmo de Teuantepek Méjiko, paso forsado para las kor̄ientes migratorias, abundan entre la jente sapoteka, de baja estatura i tes oskura, personas kuya estatura i karakterístikas denunsian asendensia nórdika.

Por sus grandes r̄eserbas, Méjiko es país del porbenir. También del pasado. Sus piedras arkaikas todabía no ablan: kuando lo agan̄ beremos desfilar sombras de Atlántida (atlan signifika muha agua en nuestro idioma), Ejipto, India, Hina, Gresia, Eskandinabia, ets., ets.; de kada una ai r̄asgos en la fisonomía, en kreensias, kostumbres i lenguas, en la sikolojía popular tan komplikada ke ni los natibos alkansamos a komprender....

Estas pruvite ke nordaj aventuristoj tuŝis Amerikon multe plifrue ol Kristoforo Kolombo. Se malestus aliaj atestoj, tie estas la rungliptika ŝtono malkovrita en 1898 de Olof Ohman en Kensingtono (Minesoto, Usono), rilate al malfeliĉa ekskurso kiun, dum 1362, faris tridek svedoj k norvegoj.

Ŝtongravuraĵoj el la Malnova Mondo estas troveblaj el Kanado ĝis Brazilo. Meksiko ilin havas ĉe multaj lokoj kiel Berakrus' —orienta marbordo—, Ĉiapas —suda ekstremaĵo—, Durango —centro—, k Ger̄ero k Kalifornio —pacifika marbordo.

Antaŭ malmultaj monatoj oni malkovris en la ĉirkaŭaĵoj de Perote, Berakrus', megalitikan ŝtonegon mezuranta 3.40 per 6 m., plena je gravuraĵoj; sro. avokato Ramon Mena, el la Arkeologia Nacia Muzeo, studadis la signojn k opinias esti inter ili kaldeaj, sinaikaj hebreaj, fenicaj, demotikaj egiptaj, arameaj, k almenaŭ ses runikaj. Tiun-ĉi miksaĵon klarigas la sama arkeologisto per la ĉeesto, inter la translokiĝintaj gentoj, de homoj el diversaj rasaj devenoj kvankam el la sama grafika familio, escepte la skandinavoj.

Anaŭak, t. e. la malnova Meksiko, estis tramigrata de nekalkuleblaj invadantoj, kiuj postlasis mirindajn ruinojn k piramidojn en Jukatan', Mitlo, Monte Alban', ktp; k la sep gentoj kiuj pilgrimadis tra la tuta nordokcidenta marbordo ĝis veni fondi la metropolon, alportis, krom la naciecon, lingvon frata al la helena (naŭatl = belsona). En nia mitologio estas senegala figuro: tiu de sacerdoto Kecalkoatl (multvalora serpento), eble islandano nomita Olaf, sciulo virta, malamiko al homaj oferoj, kiu instruadis sciencojn k artojn al enlandanoj k enmigrantoj, k kiu, post kelkjara restado, decidis reiri sian patrolandon, promesante reveni; ĉagrenegiĝitaj siaj adorantoj diigis lin je la planedo Venuso; la hispana konkero estis facila tasko pro tio ke imperiestro Moteuhsoma kredis esti Kecalkoatl revenanta.

En kelkaj amerikaj landoj oni estas trovintaj blankajn gentojn; en la Teŭantepeka istmo (Meksiklando), deviga trairejo por la migrantaj fluoj, abundas, meze la sapoteka gento, malaltstatura k malhelkolora, individuoj kies alteco k karakterizaĵoj malkaŝas nordan pradevenon.

Pro ĝiaj grandaj rezervoj, Meksiko estas lando de la estonto. Ankaŭ de la pasinto. Ĝiaj arkaikaj ŝtonoj ne parolas ankoraŭ; kiam ili faros tion, ni vidos transmarŝi ombrojn el Atlantido (atlan signifas multan akvon en nia lingvo), Egiptio, Ĥinujo, Helenlando, Skandinavio, ktp., ktp.; el ĉiuj estas trajtoj en la vizaĝo, en kredo, kutimoj k lingvoj, en la popola psikologio, tiel komplika ke eĉ ni enlandanoj malatingas kompreni . . .

POR-ESPERANTO ★ SKRIBI KIEL PAROLATE

UN SOLO IDIOMA PARA KOMUNIKASION INTERNASIONAL
I ESKRIBIR LA LENGUA NATIBA KOMO SE ABLE

R̄ENOBASION
★ RENOVIGO (ESPERANTISTA)
MENSUAL BILINGUE $1.00 AL AÑO
SENTRO NEOGRAFIKO
R̄ENOBASION
Profa. JULIA MARTA, Dir.
Ortelanos 52. Tel. Mej. X-26-88.
MEJIKO, D. F.

ORTO-GRAFIKO
KINSENAL, $1.00 AL AÑO
GRUPO SENTRAL DE ORTOGRAFOS R̄EBOLUSIONARIOS
ALBERTO M. BRAMBILA Dir. Jral.
38 Idalgo 603, GUADALAJARA, Jal.
MEJIKO.

SEKSION ESPERANTO
ESPERANTO SEKCIO ★
ENSEÑANSA, PERIODIKOS, LIBROS, INFORMES.
JESUS AMAYA, Dir.
Ap. 59. MEJIKO, D. F.
MEKSIKO.

EMBIESE TIMBRE-R̄ESPUESTA. SENDU RESP-KUPONON.

IMP. EDITORIAL LUMEN. MEJ

Aldono al RENOVIGO 2
Aügusto 18an. 1936

Meksiko k la Internaciaj Militoj

Kelkaj eksterlandaj kamaradoj petis min klarigojn k dokumentojn pri la kontraümilita meksika sinteno. Por ilin komplezi, mi devis traserĉadi ĉar, verdire, mi ne rimarikis oportune la aferon. Ni meksikanoj estas alkutimitaj suferi enlandan militon--ni trapasis antaŭ 20 jarojn la saman teruran krucvojon nun suferata de Hispanio: revolucion, perfidon de la armeo, sangverŝegajn luktojn inter la novaj militistoj, ktp. Sed tie-ĉi oni neniam pripensas internacian militon. Ni havas nur du najbarojn: la suda--Gvatemalo, iam meksika lando--, nek suferas nek timas aŭ riskas, ĉar eĉ ne unu meksikano pensas ĝis nun pri nacia pligrandigo per rabo aŭ subremo teritoriaj; k nia norda najbaro--Usono, kiu antaŭ 90 jarojn kreskegis per "konkero" de pli ol la duonon de la meksika teritorio--, jam ne estas nek malamata nek timata; ĝi nun kredas je najbaramikeco k sendas tien-ĉi milojn da turistoj, ĉu per fervojo aŭ per automobilo tra nia bonega k belega 1200-kma. vojego. Niaj vastegaj marbordoj ne maldormigas nin, k nur antaŭ monatojn oni komencis aĉeti ŝipojn el Hispanio. La eniron k ĉeeston de Meksiko en la Ligo de Nacioj malŝatas la plejmulto, pro ĝia elspezega netaŭgeco. Tio-ĉi sufiĉos por akcepti la sinceran malamon de dekses milionoj da meksikanoj al internacia milito k ĝiaj kaŭzoj. Sen plia komento, mi metas ĉi-sube paragrafojn de tri dokumentoj; pri la 2a., decas klarigi ke P.N.R.--Partio Nacia Revolucia-- estas oficiala organizo al kiu apartenas devigo ĉiu registarano, k propravole la politikistoj je ĉaso de posteno.

1.-Meksiko partoprenis la Konvencion pri Rajtoj k Devoj de la Ŝtatoj, signita de 20 amerikaj registaroj en Montevideo Urugvajo la 26an. decembron 1933, kies 11a. artikolo laŭtas jene: "La kontraktantaj ŝtatoj konsentas definitive kiel normo de sia konduto, la precizan devon ne rekoni la teritoriajn akiraĵojn aŭ specialajn avantaĝojn realigitaj perforte ĉu tio konsistas je uzo de armiloj, je ultimataj diplomataj reprezentoj, aŭ je ĉiu ajn alia rimedo de efektiva perforto. La teritorio de la Ŝtatoj estas netranspaŝebla k ne povas esti objekto de militaj okupadoj aŭ de aliaj mezuroj de forto altrudataj de alia Ŝtato, senpere aŭ nerekte, nek pro ia ajn motivo, eĉ ne je dumkelktempa maniero.

2.-P.N.R. deklaris la 9an. marton 1936, je instigo de multaj eksterlandaj pacifismaj asocioj, precipe la usona branĉo de la Virina Ligo Internacia por Paco k Libero:-"La internaciaj militoj ne plu estas provokataj de kaŭzoj religiaj, pricipoj de universala demokratio aŭ rasaj malamoj, sed ĝenerale de la nesatebla sopiro je spekulacio de imperialismaj trustoj kiuj nur vidas en la kolektivoj ekspluateblajn merkatojn k aron da konsumontoj, k en la leĝoj protekton al siaj privilegioj. La perforteco estas primitiva medio por solvi la konfliktojn privatajn aŭ eksterajn, kie triumfas la plifortulo fizika k meĥanika, kiu ne ĉiam estas tiu kiu havas la juston, rajtas, aŭ protektas lin la juro. Pro tio, tia bruteca formo por solvi la problemojn kiuj estiĝas inter la popoloj estas radikale forigenda, restarigante k plibonigante la internacian juron...Tiaj militoj iras rekte kontraŭ la laborantaj klasoj, ĉar tiuj-ĉi provizadas la plej grandan homan kontingenton je la horo de tiuspeca armita lukto, la junularoj estas oferbuĉataj sub la sorĉo de belaj vortoj elparolataj por maskovesti la perarmilan konkeron de novaj merkatoj k la perforton aljuĝon de liberaj teritorioj, ankaŭ suferante la civila enloĝantaro. La militoj estas terura k doloreca dramo por la homaro, ĉar ĝi semas skeptikismon ĉe la popoloj, ekscitas heredajn malamojn k ne nur okazigas la morton de miloj da homoj sed lasas tiom multajn aliulojn malobligatajn por labori, k grandigas la kaŭzojn kiuj o-

#

PRO=ORTOGRAFIA FONETIKA R̄ASIONAL ISPANOAMERIKANA (OFR̄I)

POR-ESPERANTO

ESKRIBIR KOMO ABLEMOS
SKRIBI KIEL PAROLATE

UN SOLO IDIOMA PARA KOMUNIKASION INTERNASIONAL
I ESKRIBIR LA LENGUA NATIBA KOMO SE ABLE

R̄ENOBASION
★ RENOVIGO (ESPERANTISTA)
MENSUAL BILINGUE $1.00 AL AÑO
SENTRO NEOGRAFIKO
R̄ENOBASION
Profa. JULIA MARTA, Dir.
Ortelanos 52. Tel. Mej. X-26-88.
MEJIKO, D. F.

ORTO-GRAFIKO
KINSENAL, $1.00 AL AÑO
GRUPO SENTRAL DE ORTOGRAFOS R̄EBOLUSIONARIOS
ALBERTO M. BRAMBILA Dir. Jral.
38 Idalgo 603, GUADALAJARA, Jal.
MEJIKO.

SEKSION ESPERANTO
ESPERANTO SEKCIO ★
ENSEÑANSA, PERIODIKOS, LIBROS, INFORMES.
JESUS AMAYA, Dir.
Ap. 59. MEJIKO, D. F.
MEKSIKO.

EMBIESE TIMBRE-R̄ESPUESTA. SENDU RESP-KUPONON.

riiginigas ilin, sen solvi la debatitajn aferojn, ĉar ĝenerale ĉiu milito estas nur la revenĝo de la antaŭa, pasante al stato de armata paco, necerta k pruntoprenita. La P.N.R., kiu kredas esprimi la senton de la meksika proletaro, kun alta humana sento kondamnas kategorie la militon, konigante ĝian enradikiĝintan deziron por ke la internacia juro atingalvenu pligrandan efikon je ĝia apliko, pere de precizaj konvencioj k efektivaj devigoj inter la landoj, celante ke, la per memkonvinka forlaso de antaŭjuĝoj k malamoj k la malarmo atingata ĉe la spiritoj antaŭiru la veran universalan malarmadon. Kiam la laboristoj unuiĝos k komprenos ke en la internaciaj militoj estas disputataj precipe la materialismaj interesoj de la financa kapitalismo, inter kiuj estas ĉe plipezanta loko la armilfabrikistoj k la presaro je la servo de tiuj kiuj volas multobligi siajn profitojn ŝanĝe de homvivoj, oni estos doninta efektivan paŝon por la forigo de la internaciaj militoj, por kio jam de tiom longe alvokegas la homaro".

3a.- La 20an. aprilon 1936, la Prezidanto de Kolombio, dro. Alfonso Lopes, perletere petis la kunlaboron de Meksiko ĉe la venonta Interamerika Paca Konferenco. La 5an. junion, la Prezidanto meksika, generalo Lásaro Kárdenas respondis jese, proponante aldone, studadi la statutojn de la Ligo de Nacioj rilate la netaŭgeco de ĝia apliko en la konfliktoj, "profitante je la tristeco k freŝa sperto pri ĝia neefikeco por eviti ke malforta nacio estu subpremata per la povo de la armiloj..."

Frateco
J Amaya [signature]

Se vi uzas tion-ĉi, bonvolu mencii la fonton, k ne forgesu sendi vian interŝanĝon, ankaŭ io ajn rilatan. Dankon.

—¡HONORON AL DU PIONIROJ!—

Mia altestimata kdo. J. M. Kerr (1114 Inka St., Denver, Kolo., Usono), skribas jene:

"En via bonega skizo pri esperanto en Meksiko vi ne eĉ menciis la plej gravan organizon ĝis nun ekzistinta en la lando: la Okcidenta Esperantista Societo, sidejo Guadalaĥaro (Guadalajara). Ĝi havis filiojn k membrojn en urboj de ŝtatoj Ĥalisko (Jalisko), Guanajuato, San Luis Potosí, Durango, Sinaloa, Nuebo Leon, Koaŭila, Aguaskalientes, Ĉiŭaŭo (Hiuaua), Sonora, k D. F. (Distrikto Federala); mi mem fondis grupeton en Samora Miĉoakán. La Societo publikigis la Esperanto-Gazeton dum 1908-9, k volis kunvoki nacian kongreson en Meksiko D. F. Plej aktiva k entuziasma estis Alberto Gomes Krus kiu, kun kelkaj aliaj junuloj loĝantaj en Guadalaĥaro laboradis je la organizado..."

Kun plezuro k dankemeco mi publikigas tion-ĉi, k senĝene klarigas: Kvankam mi, kiel okcidentano devus ja scii tion, mi forlasis mian hejmon tre juna, jam antaŭ pli ol tridek jaroj, kiam la movado ne estis komencinta tie. Antaŭpasintan jaron, sro. Robert Kreuz skribis min ke A. Gomes Krus loĝadas en Bogotao Kolombio; mi provis komunikiĝi sed ne ricevis respondon. Ĉiamaniere, ni metu lin, kun la ŝuldaj honoroj, ĉe la pionira rango de la meks. esperantistaro; ankaŭ la nelacigeblan malnovan batalanton kdo. Ker, kiu loĝadis en Meksiklando dum longa tempo k revenis viziti nin antaŭ naŭ jaroj.

J. A.

—KANJE—ESPERANTISTA—INTERŜANĜO—

Britia Bulteno 2, Svenska Esperanto 7, Ruĝa Esperantisto 50, Plus Loin 134, Argentina Esperantisto 123, Centerbladet 3, Laboristo Esperantisto (nederlanda) 7, PEK Contact 27, Sciigoj 7, Revuo Orienta 7, L' en Dehors 295, Il Martello 9, Laboristo 23, Progreso 111, Bulgara Esperantisto 8, Sur Posteno 2, Oomoto Internacia 12, Heroldo de Esperanto 19, Pensamento 76, Dansk Esperanto Blad 7, L' Esperanto 2, Persdienst 176, Svenska Arbetar Esperantiste 7, Informilo 1, Sennaciulo 441, PEK Belga Bulteno 7, La Suda Stelo 5, Temps Nouveaux 95, Scienca Gazeto 23, Nederlanda Esperantisto 14, Informilo de Zamenhof Instituto 49, Informoj 6, Arbeideresperantisten 3, Esperanto Bladet 2, Informilo Mitteilungen 2, Skolta Bulteno 19, La Interligilo PTT 2, Belga Proleto 4, Antaŭen 6, Franca Esperantisto 27, Radio Esperanto 26, Fluganta Skribilo 9, La Vie Universelle 24, Aŭstria Esperantisto 4, Antireligiosnik 2, Esperanto 430, Bulletin d'Information 6, Sennacieca Revuo 4, Bezbojnik 4, Nia Idealo 2, Nia Bulteno 5, Deutscher Esperanto-Bund 5, Friends' Esp. Societo (Londono) 39.

—KORESPONDUNTOJ—

NI tre bezonas adresojn de esperantistoj ligitaj kun la problemo de Instrua k Scienca Kinematografejo, aŭ kiu korespondados pri la utiligo de kino en la altlernejoj. Ĉio sendita estos rekompencata. Esperantista Sekcio de Asocio por Instrua k Scienca Kino. Poŝtkesto 532, LENINGRADO 3, Sovetio.

★

URĜE bezonate adresoj de esperantistoj laborantaj en keramika, porcelana, fajenca, vitra k papera industrio, aŭ de espistoj. povantaj peri nian korespondon. K. BATJA, Poŝtkesto 492, LENINGRADO 3, Sovetio.

—NOTIKULAS—NOTETOJ—

El profesor tapatío don Eleno Garsía, propagandista de la OFRI en su eskuela, pasó unos días de sus bakasiones en esta kapital.

★

El erudito librepensador benesolano, eskritor don Karlos Brandt, á r̄egresado a su país. Direksión: Ap. 95, Karakas, Benesuela.

★

Solemnemente fue konmemorado el primer aniber-sario de muerto el amado maestro de medio Guadalajara, don Aurelio Ortega, miembro aktibo de la kampaña OFRI.

★ ★

RIP. Per la julia bulteno de la dresdena "Sciigoj", la GEA finadiaŭas: La hitlera tiraneco perfortas ĝin likvidiĝi kvankam neŭtrala. Do, adiaŭ! Tamen, ni scias ke multaj germanaj kdoj. daŭrigos; por ili nia simpatio.

★

Sro. N. Bagge, prezidanto de la Centra Dana Esperanta Ligo, Randers, Danujo, skribis nin, ankaŭ interesite pri la runa ŝtono meksika. En nia paĝo 3 estas dirate kion ni scias ĝis nun; ni promesas informi al la interesuloj okaze de plian malkovron, klarigojn, ktp.

★

Nia kara germana kdo. prof. Paŭl Schalmay, kiu preferis pilgrimadi eksterlanden ol resti inter hitleristoj, sukcesis fondi propran lernejon. Korajn gratulojn, k kompletan sukceson. Li, krom esperantisto, estas simpatianto de la OFRI movado. Sia nuna adreso estas: Kolejio Serbantes, San Agustín 8, Oriuela, Alikante, Hispanio.

—BIBLIOGRAFIA—

El galano eskritor neoleonés i aderente neógrafo doktor E. Brondo Juit, nos manda desde la sier̄a hiuauense, un ejemplar de "La Kaskada de Bakaseahi", r̄elato amenísimo e instruktibo komo todo lo suyo. Agradesidos.

★

ĈU ĜI ESTAS NUR FABELO? de Jan Wolski, trad. Román Dabrowski, edisión de Esperanta Eldon-Kooperativo, Barsobia, Polonia.

Un maestro de eskuela, para librarse de sus insoportables alumnos, idea la kreasión de una kooperatiba, lo ke yeba a kabo kon éxito, adoptándose el Esperanto para la komunikasión internasional. El libro á tenido gran akojida en Polonia, donde son más de 5,000 las kooperatibas eskolares. Méjiko, donde tanto se abla de kooperatibismo. debería tradusir ofisialmente este interesante libro, para emplearlo en las eskuelas.

★

La r̄ebelión klerikal-fahista estayó en España.

¡¡¡Malditos sean los asesinos!!!

El proletariado los kastigará.

ĈIUN INTERNACIAN INTERŜANĜON,
sendu al kdo.

JESUS AMAYA, AP. 59, MEJIKO, MEKSIKO

ankaŭ turnu vin al li por ĉiu ajn esperanta afero.

Por la R̄azón i la Justisia

Kon feha 24 del mes pasado se embió el sigiente eskrito:

«Al Siudadano Presidente Munisipal, Guadalajara, Jal.

Emos sido informados de ke a nuestro kompañero don Juán R̄odríges Maldonado le impone el Departamento r̄espektibo de esa Presidensia Munisipal, una fuerte multa por tener los r̄ótulos de su tienda «El Bolkán» en OFR̄I [Ortografía Fonétika R̄asional Ispanoamerikana], exijiéndole a la bes aga los kambios nesesarios para ke apareskan en la yamada ortografía española.

Ya el año pasado se susitó algo semejante kon el letrero de la ofisina de otro kompañero nuestro, el injeniero don J. Guadalupe Baskes, i yebado el asunto al r̄ejidor don Justo Gonsales, éste, atendiendo a las r̄asones ke se le expusieron, kanseló todo lo aktuado. En el diario r̄ebolusionario «El Jalisiense» del 6 de disiembre puede berse la notisia r̄elativa, kon esta kabesa: «No son faltas, señores, son partikularidades».

Efektibamente, señor Alkalde, lo ke de nuebo toma el inspektor de letreros komo faltas o er̄ores son partikuraridades karasterístikas de un sistema lójiko, r̄asional, perfektamente meditado antes de lansarlo al públiko, i de uso a la feha múi extendido dentro i fuera de Méjiko, kontando kon adeptos i kor̄esponsales asta en la misma España.

Tenemos testimonios de ke el señor Presidente de la R̄epúblika á tomado buena nota de la kampaña altamente r̄ebolusionaria ke inisió en esa kapital, ase oho años, el maestro Alberto M. Brambila; también la Sekretaría de Edukasión tiene el asunto en estudio en su Departamento Editorial, i á permitido en barias okasiones r̄adiar propaganda a la nueba ortografía por su estasión difusora.

Estamos seguros de ke prestará en serkano futuro un importante serbisio a nuestro país, ésta kampaña ke nada kuesta al erario, pues la pagamos sus direktores i adeptos; i de ke fasilitará al proletariado aprender a leer, eskribir i pensar. Por eso r̄ogamos a Ud. kooperasión ke kreemos mereser, abokándose inmediatamente el asunto del kompañero R̄odríges Maldonado i dando por tesminado el insidente, ke de kontinuar adelante r̄esultaría penoso: Guadalajara no puede apareser persigiendo una benefika obra empesada ayí mismo.

Kon r̄ekonosimiento antisipado, protestamos a Ud. nuestros r̄espetos.

ESKRIBIR KOMO ABLEMOS.

Méjiko, D. F., junio 25 de 1936.

Por el komité Ejekutivo del Sentro Neográfiko Número 11, «R̄enobasión»:

La Sekretaria Jenaral, Julia Marta.»

No sabemos asta oí ke r̄esultado abrá tenido lo anteriormente transkrito. Sin embargo, kreemos ke el sentido komún del nuebo Presidente Munisipal de Guadalajara, se pronunsiaría por la rasón i la justisia.

Damos las grasias al kolega «Neográfiko» de Monter̄éi, N. L., por aber insertado en sus kolumnas una de las kopias del mensionado eskrito, de kuyo texto tubo también konosimiento «Ortográfiko» de Jalisko, a su debido tiempo.

La O.F.R̄.I. en la Kultura Popular

Para el maestro Alberto M. Brambila.

Eskribir komo se abla. E akí en síntesis la teoría de la Ortografía Fonétika Rasional Ispanoamerikana, kuyas enormes bentajas para la kultura popular, konsisten en la simplifikasión del sistema ortográfiko-español ke kon sus intransijentes r̄eglas ase imposible el akseso de las masas a la ilustrasión.

Si en efekto la rebolusión pugna por dignifikar a la enorme poblasión pobre, ar̄ankándola del medio kruel de la ignoransia, en ke la tienen los r̄eaksionarios sistemas ortografikos, nada más justos ke r̄ebolusionár la ortografía en la forma ke lo persige la O F.R̄ I., para aser mas sensiya, akortándole distansia, a la kampaña pro-kultura popular.

«Eskribid kor̄ektamente (?) o no agáis nada», bosiferan los feudales diktadores de la kultura. La «Kor̄eksión» ke pregonan, r̄adika, según eyos, en obserbar estríktamente las kaprihosas r̄eglas del sistema ortográfiko español, kuyas komplikasiones inesesarias asen nugatoria la kultura popular.

El prinsipio akadémiko kursi de eskribir «kor̄ektamente o no aser nada», signifika un ingrato alejamiento del pueblo a las letras. Pero si se aplikaran las r̄eglas de la O.F.R̄.I. a la eskuela en jeneral, se palparían inmediatamente los r̄esultados práktikos, pues la sensiyes de la O.F.R̄.I. tiene la enorme fakultad de r̄edimir de la ignoransia a todo mundo, sin los enfadosos r̄ompekabesas ke posee la ortografía española.

Ya existen definidas orientasiones de iskierda para obtener la liberasión ekonómika del pueblo. Pero esas orientasiones karesen en sierta forma de balor, mientras no se ilustre a la poblasión para ke pueda apresiar sus konkistas, konosiendo a fondo sus problemas.

Si bien es sierto ke kon el impulso de las autoridades i la konstansia del noble majisterio, se á logrado algún progreso en la kultura popular, imajinémonos si esa kampaña edukasional se basará en sistemas de eskritura tan sensiyas komo los de la O.F.R̄.I.

Kienes en efekto nos kreemos soldados de la O.F. R̄. I. debemos inisiar un potente abanse más ayá del ser̄ado sírkulo en ke nos ayudamos, popularisando las enormes bentajas de la OFR̄I, para ke mañana auxiliados por el pueblo a kien benefisia nuestra kampaña, der̄ibemos los obsátkulos ke a la kultura popular oponen los usureros de las letras, a kienes los ortógrafos r̄ebolusionarios debemos yamar: los imperialistas de la kultura.

Anjel E GER̄ERO

¡UELGA! *Jabier F. Gutiér̄es.*

A la kompañera Julia Marta, poetisa r̄ebolusionaria, kuyas sonoridades lírikas dan la expresión de los aseros kombatibos.

●

A inundado las kayes una ostil multitud.
Una r̄oja bandera sobre eya se kuelga
komo aurora ke insendia la biolenta aktitud
de los fuertes obreros ke deklaran la uelga.

El asalto de grandes i suntuosos palasios
es pedido kon gritos para ke aya una fiesta
kon los bienes r̄obados por los r̄ikos r̄easios
al dolor de la gleba ke indignada protesta.

El tumulto es oseano de ondulantes oleajes;
los oleajes asules de las toskas meskliyas
ke uniforman i bisten los múi justos korajes
de los ombres ke fueron mansedumbres sensiyas.

El r̄ebaño de obejas ya es manadá de pumas
ke lebantan, altibos, las airadas kabesas,
kuyos ojos desgar̄an las negrísimas brumas
ke dan sombra siniestra a las ienas burgesas.

Los denuestos i gritos en el biento r̄etumban;
las kabesas se kubren kon las selbas de manos
ke ser̄adas se ajitan, i parese ke sumban
komo un gran martinete mahakando tiranos....

El burgés bandolero, en su r̄uín abarisia
del dereho a la bida iso inmenso botín
ke los pobres r̄eklaman en adusta justisia
ke es la base en ke se alsa el tremendo motín.

Ke las fábrikas todas sean por siempre de todos;
ke los r̄ikos r̄etuersa famelismo tenas;
ke le tier̄a se libre de tiránikos modos
i el tayer kolektibo sea un templo de pas.

Esto exijen aora en la plasa anhurosa....
La bandera de luha triunfalmente se kuelga
insendiando de r̄ojo a la turba grasosa
ke imponente estayara en eróika uelga.

Los diskursos terminan i los bibas r̄etumban;
los kabezas se kubren kon las selbas de manos
fér̄eamente ser̄adas; tal parese ke sumban
komo un gran martinete mahakando tiranos....

R̄ENOBASION

INDIKADOR:
bimestral r̄ebolusionario. órgano del sentro neográfiko nº 11: eskribir komo se abla
ofisinas ortelanos 52 — teléfono mëj. x-26 88
sesiones: primer domingo de kada mes, de 5 a 8
direktora JULIA MARTA
administrador TEÓDULO ANGULO D.

suskripsión anual	país $1 00	exterior	medio dólar	
número suelto	0.05	,,	0.03	,,
atrasado	0.10	,,	0.06	,,
paketeros ejemplar	0.03	,,	0.02	,,

UN NUEBO ELEMENTO ENTRE NOSOTROS

Desde el mes próximo pasado bino á aumentar el número de nuestros sosios, el biril periodista mihoakano, José Ortís Serbín, ke por muhos años estubo al frente de «La Prensa» de la Piedas Kabadas.

Kon tal motibo, el Sentro Neográfiko Número 11, «Renobásión», está de plásemes i desea ke el kulto kamarada permaneska por largo tiempo entre nosotros, para bien de la kausa.

Kómo selebraremos el 3er. Anibersario de la fundasión del Sentro

Por akuerdo tomado en nuestra última asamblea, se aprobó por unanimidad de botos, yebar a kabo la nohe del martes 18, del presente mes, de las 8.30 a las 9.30, una Belada LITERARIO-MUSIKAL, la ke se r̄adiará por la difusora X-E-K «La Bos del Komersio» (990 kilosiklos), desde nuestras propias ofisinas.

Por no aber podido konsegir transmisión el día 13 de agosto, feha de la fundasión del Sentro, se transfirió el festibal komo keda diho. Esperando ke en nada afektará el kambio de día.

De nuestro Kor̄eo Neográfico

E. D. Lar̄inaga, Sitákuaro, Mih. R̄esibimos $4.00. Su ayuda a benido á alibiar un tanto la situasión ekonómika del periódiko. Ojalá ke todos los kamaradas fueran komo Ud. ¡Grasias, kerido kompañero! Ban esos obsekios.

Matías Sigala, Estasión Ratakes, B. K. R̄esibimos un peso. Grasias por tus frases de aliento. Sige praktikando la neografía.

D. Figeroa, Estasión Sarabia, Oaj. R̄esibimos un peso por nueba suskripsión. Grasias.